

Vždyť to máš před nosem: dalekozrakost

S dalekozrakostí, hyperopií, neboli špatným viděním nablízko, se narodíme všichni, abychom si na ten divný, suchý a barevný svět zvykali postupně. Nadšení rodiče ovšem brzy zjistí, že u většiny miminek vada postupně vymizí. U některých dětí však špatné vidění nablízko přetrvává. „Tim, že je dětské oko schopné velmi dobře akomodovat, vadu i několika dioptrií samo vyrovnaná. Oči však musí vyvinout větší úsilí, takže se u dětí může projevit častá únava i bolesti hlavy, netrpělivost apod.,“ vysvětluje oftalmoložka Valešová.

Dítě, které špatně vidí nablízko, nemá nejspíš ani velký zájem o čtení, malování ani různé činnosti spojené s jemnou motorikou. „Školákův prospěch se může zhoršit, žák dělá chyby při čtení i psaní,“ dodává oftalmoložka.

Dalekozrakost se napravuje přednostně brýlemi, aplikace kontaktních čoček je v tomto případě spíše výjimečná a týká se jen případů indikovaných lékařem. Ve velice často je dalekozrakost spojena se silháním.

Kočíci oči: astigmatismus

Astigmatismus je cylindrická oční vada způsobená nepravidelným zakřivením rohovky, někdy i oční čočky. Rohovka zdravého oka je pravidelně kulatá a procházející světelné paprsky se lomí všechny směry stejně. Pokud se ale rohovka tvarom podobá ragbyovému míči, světlo se vlivem nestejněho zakřivení lomí různými směry a paprsky se nesetkávají na sítnici. Důsledkem je rozostřené, pokřivené a různě zdeformované vidění – vzhledem k tomu, že jde zpravidla o vrozenou vadu, dítě si není vědomo toho, že vidí špatně. (Ke změnám na rohovce ovšem může dojít i po úraze, očních zánětech, při silných alergiích apod.)

„Tato vada způsobuje zhoršené vidění na všechny vzdálenosti, ovlivňuje prostorové vnímání a přispívá k špatnému rozlišování některých znaků. Velmi často se vyskytuje

Jak se může u žáka projevit vada zraku?

- Nerad čte, snaží se čtení vyhnout, stále si pomáhá prstem udržet řádek.
- Drží knihu blízko obličeje, sklání se až nad seší.
- Má potíže při sportu – například při házení nebo chytání míče, špatně se orientuje v prostoru.
- Chybuje při opisování z tabule.
- Casto mrká, mne si oči, jedno nebo obě oči přivírá.
- Neudrží pozornost a školní výkonnost klesá.

současně s dalekozrakostí nebo krátkozrakostí a také se může podílet na vzniku tupozrakosti,“ vysvětluje primářka Valešová a dodává: „V souvislosti s astigmatismem se u dítěte mohou objevit bolesti hlavy, únava očí, přivírávání víček při pohledu do dálky nebo zkreslené či zamílené vidění při pohledu na blízko i do dálky. Astigmatismus může být i příčinou zhoršujících se školních výsledků.“

Korekce vady se provádí brýlemi, případně kontaktními čočkami.

Dřív než bude pozdě: tupozrakost

Přestože jde o závažnou oční vadu s velkým rizikem trvalého postižení zraku, často se na ni přijde spíš náhodou při očním vyšetřením. (Lze ji však dobře diagnostikovat už u malých dětí, a čím dříve se s léčbou začne, tím je prognóza úspěšnější.)

Tupozrakost, amblyopie, označuje vadu spočívající v tom, že vjem z jednoho oka jsou v mozku potlačeny. Stává se to například při větším dioptrickém rozdílu mezi očima – do mozku se kvůli tomu dostávají dva rozdílné obrazy, což je matoucí, takže se vjem ze „slabšího“ oka prostě vyřadí.

Oko se přestane vyvíjet, zrakové funkce začnou stagnovat, spojení oka s mozkem zakrní.

„Dítě mnohdy nepociťuje žádné potíže, zdravé oko mu poskytuje dostatek informací, takže mu vjem z druhého oka nijak nechybí a ani neví, že jedno oko nepoužívá. Tento stav má však za následek ztrátu prostorového a hloubkového vidění – dítě špatně odhaduje vzdálenost a hůr se orientuje, takže může často zakopávat, vrážet do nábytku, působit neohrabaně, vyhýbat se některým hrám. Pro tupozraké dítě bývá typické naklánění hlavy na stranu, přivírání a mhouření jednoho oka,“ říká lékařka.

Ideální je zahájit léčbu v raném věku, nejlépe do čtyř let věku. Jde o kombinaci dioptrických brýlí a okluzoru, který zakrývá dominantní oko, aby se činnost a vývoj toho slabšího maximálně posilovaly. (V pozdějších letech už nemusí ani brýle výkon tupozrakého oka zlepšit.) Vzhledem k tomu, že jde o dlouhodobou léčbu, můžeme se s žáky s okluzorem setkat i v prvních ročnících základních škol. Největší přínos pedagoga spočívá nejspíš v tom, že včas utne všechny narážky na šilhouny a slepouny, které by mohly žáka od léčby odrazovat.

Někteří školáci mají obavy, že s brýlemi nebudou dostatečně „in“. Ovšem při současném hipster trendu to vůbec neplatí – výrazné obroučky nadšeně nosí i ti, kteří v nich mají vsazené jen obyčejné nedioptrické sklo.